

FORUM EVROPSKE DRŽAVLJANSKE POBUDE

Prepovejmo glifosat

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

Ve? o pobudi Prepovejmo glifosat

Pobuda Prepovejmo glifosat, s polnim imenom: **Prepovejmo glifosat ter obvarujmo ljudi in okolje pred strupenimi pesticidi**, je bila četrta uspešna evropska državljanska pobuda. Evropsko komisijo je pozvala, naj odločno ukrepa za ureditev področja pesticidov in preglednosti v Evropski uniji.

Problematika herbicidov na osnovi glifosata, ki se pogosto uporabljajo v kmetijstvu, je postala predmet intenzivnih javnih razprav po vsej Evropi. Izpostavljenost glifosatu je povezana s pojavnostjo raka in degradacijo ekosistemov, številni državljani pa so izrazili dvom glede preglednosti in neodvisnosti znanstvenih ocen, na katerih temelji njegova odobritev.

Organizatorji so s to pobudo Evropsko komisijo pozvali, naj:

- **prepove herbicide na osnovi glifosata,**
- **zagotovi, da znanstvene presoje pesticidov za regulativno odobritev EU temeljijo le na objavljenih študijah, ki jih naročijo pristojni javni organi, ne pa proizvajalci pesticidov,**
- **določi obvezujoče cilje za zmanjšanje uporabe pesticidov na ravni EU, da bi zagotovili prihodnost brez pesticidov.**

Pobuda je bila prijavljena 25. januarja 2017, zbiranje podpisov pa se je začelo istega dne. S pomočjo že mobilizirane koalicije in izjemne angažiranosti javnosti so organizatorji v samo petih mesecih zbrali milijon podpisov. Obdobje zbiranja se je zato končalo že 2. julija 2017, kar je omogočilo hitro preverjanje izjav o podpori, še preden je Komisija sprejela odločitev o podaljšanju dovoljenja za glifosat.

Kljub različnim rokom za zaključek postopkov preverjanja v državah članicah je bila pobuda uradno predložena 6. oktobra 2017 skupaj s 1 070 865 preverjenimi izjavami o podpori. Organizatorji so se 23. oktober 2017 sestali s predstavniki Evropske komisije, 20. novembra 2017 pa so pobudo predstavili na javni predstavitvi v Evropskem parlamentu. Uradni odgovor Komisije so prejeli s sporočilom dne 12. decembra 2017.

Pobuda Prepovejmo glifosat je razpravo o varnosti pesticidov in znanstveni preglednosti dvignila na najvišjo raven odločanja EU.

Pobuda prijavljena

25. 1. 2017

Začetek zbiranja podpisov

25. 1. 2017

Zbiranje podpisov zaključeno*

2. 7. 2017

* Organizatorji so predčasno končali zbiranje prijav.

Evropska komisija pobudo razglasila za veljavno

6. 10. 2017

Odgovor Evropske komisije na pobudo

12. 12. 2017

Kako je pobudi uspelo zbrati zadostno število podpisov?

Že od vsega začetka zelo angažirana javnost

Evropski državljani in državljanke, mediji in nevladne organizacije so pokazali močan interes za vprašanje glifosata. K izpostavljenosti teme je prispevalo tudi neobičajno javno nestrinjanje med Evropsko agencijo za varnost hrane (EFSA) in Mednarodno agencijo za raziskave raka (IARC) pri Svetovni zdravstveni organizaciji glede morebitnih učinkov glifosata na zdravje.

Mobilizacija obstoječe koalicije z zagotovitvijo stalnih virov financiranja

Organizatorji niso začeli iz nič, ampak so mobilizirali že vzpostavljeno mrežo nevladnih organizacij z zagotovljenimi viri financiranja, ki so bile pripravljene vložiti svoje strokovno znanje in sredstva za spremljanje zakonodajnega postopka in vplivanje nanj.

Strategija, na kateri temelji pobuda

Priprava

Pobuda ni nastala spontano, temveč se je navezala na prejšnja prizadevanja za rešitev tega vprašanja, vključno s peticijo Evropski komisiji leta 2015, ki je to temo približala javnosti. Začetek evropske državljanske pobude se je zdel logičen korak v smeri preoblikovanja mobilizacije v institucionalno ukrepanje.

Med pomembnejšimi dilemami v zgodnji fazi je bila dosega **dogovora o težišču pobude**. Koalicija, ki je podprla pobudo, je bila namreč obsežna in raznolika. Nekateri partnerji so izpostavljali povezavo med glifosatom in rakom, drugi so dajali prednost varstvu biotske raznovrstnosti, medtem ko so bili tretji zaskrbljeni zaradi vpliva kapitala na regulativne postopke. Za dosego soglasja sta bila zato potrebna širok dialog in sklepanje kompromisov.

Da bi lažje obvladali delo v tako kompleksnem okolju, so organizatorji ustanovili „**organizacijski komite**“, ki je bil sestavljen iz desetih predstavnikov najpomembnejših organizacij. Komite se je sestajal tedensko, da bi usklajeval odločitve o dodeljevanju sredstev, komunikacijski strategiji in prijavi ter pripravi pobude in vse potrebne dokumentacije. Koordinator pobude je pripravil začetne osnutke, ki jih poslal na različne naslove v pregled in skupno usklajevanje.

Opomba

Ker so številne organizacije že sodelovale v prejšnjih kampanjah, je bilo **sklepanje zavezništev manj zamudno kot pri drugih pobudah**. Kljub temu so organizatorji poudarili, da **zanašanje izključno na obstoječo mrežo ni zadostovalo**, zato je bilo treba povečati doseg in opredeliti vidike, ki niso bili pokriti.

Zbiranje sredstev in virov

Pobuda je zbrala 328 399 evrov iz različnih virov, tudi od organizacij, kot so Campact, WeMove.eu in Greenpeace. Takrat je bila to evropska državljanska pobuda, ki je zbrala največ sredstev. Stabilni in stalni viri financiranja so organizatorjem omogočili, da vlagajo v infrastrukturo za koordinacijo, informiranje in izvajanje kampanj, s čimer je bila zagotovljena nepretrgana mobilizacija v celotnem obdobju zbiranja.

Viri financiranja (EUR)

Opomba: Več informacij o finančni in drugi podpori, zagotovljeni pobudi Prepovejmo glifosat, je na voljo na spletni strani pobude v registru evropskih državljskih pobud. Poročati je treba samo o prispevkih, ki presegajo 500 evrov na sponzorja.

Strategija kampanje

Organizatorji so že na začetku opazili, da je pozornost javnosti velika. **Obveščanje po e-pošti je postalo temelj kampanje**. Ker je za koordinacijo pobude skrbela organizacija, ki je vodila spletne kampanje o različnih temah, so imeli organizatorji izkušnje z mobilizacijo velikega nabora podpornikov z rednim komuniciranjem po elektronski pošti. Partnerji so sprejeli podobne pristope: obrnili so se na člane lastnih mrež in z njimi ohranjali stike med potekom celotne kampanje.

Organizatorji so pripravili seznam **nacionalnih partnerskih organizacij**, ki so bile pripravljene sodelovati, in so z njimi tudi tesno sodelovali, da bi obrazce za zbiranje podpisov objavile neposredno na svojih spletiščih. Ohranjanje rednih stikov s partnerji je bilo ključnega pomena za zagotovitev nemotenega pretoka informacij in zagona.

Izkazalo se je, da je bila **zgodnja identifikacija deležnika** odločilna. Organizatorji so opredelili tiste države članice, v katerih bi bilo zahtevno doseči minimalni prag, zato so vzpostavili proaktivne odnose z organizacijami in vplivneži v teh državah. Ta strateška osredotočenost je pomagala zagotoviti široko geografsko pokritost.

Spletne strani kampanje so bile **prevedene v več jezikov EU**, s čimer se je povečala dostopnost v državah članicah. Z **optimizacijo iskalnikov** je bilo približno 8–9 % podpisov je zbranih neposredno prek spletnih strani. Vendar od 1. januarja 2023 podpisov ni več mogoče zbirati neposredno prek spletišč kampanje: organizatorji lahko uporabnike preusmerijo le na uradni sistem spletnega zbiranja.

Poleg spletne mobilizacije so organizatorji **poskušali pridobiti podporo tudi zunaj spleta**. V sodelovanju z organizacijama Campact in GLOBAL2000 so pripravili vseevropski „dan zbiranja podpisov zunaj spleta“, v okviru katerega so podpornikom poslali 5 000 paketov za zbiranje podpisov. V enem samem vikendu je bilo tako zbranih približno 100 000 podpisov.

Poklicni nacionalni aktivisti so bili angažirani v Španiji, Italiji in Franciji, kjer je imela organizacija za koordinacijo obsežne lokalne zmogljivosti. Tudi v državah brez namenskega osebja so potekale dejavnosti ozaveščanja za sodelovanje po vsej Uniji.

V petih mesecih je pobuda zbrala prek milijon podpisov: ta dosežek, je bil odraz prizadevanja koalicije in ravni zaskrbljenosti javnosti.

Zbiranje in preverjanje podpisov

Organizatorji pobude so uporabili neodvisni sistem spletnega zbiranja. Takšen sistem je poleg zbiranja podpisov na spletu organizatorjem tudi omogočil zbiranje kontaktnih podatkov in objavo obrazcev na spletiščih partnerskih organizacij. Organizatorji pobude Prepovejmo glifosat so sicer uporabili neodvisni sistem spletnega zbiranja, vendar lahko od 1. januarja 2023 organizatorji pobud za spletno zbiranje podpisov uporabijo izključno centralni sistem spletnega zbiranja.

Število izjav o podpori pobudi Prepovejmo glifosat po državah članicah

Kljukice na zemljevidu označujejo države članice EU, v katerih je bil uspešno dosežen minimalni prag oz. najmanjše potrebno število podpisov v podporo pobudi. Pobuda Prepovejmo glifosat je s skupno 1 070 865 preverjenimi izjavami dosegla **minimalne pragove v devetih državah članicah**.

Zvezdice na zemljevidu označujejo države članice EU, v katerih so bila potrjena o izjavah o podpori prejeta po predložitvi, zato to število ni zajeto v skupno število podpisnikov. Preglednica z vsemi podatki o zbranih izjavah o podpori je na voljo na [posebni spletni strani Komisije](#).

Učinek pobude

Uradna predložitev in sestanki s Komisijo

Organizatorji so se **23. oktobra 2017** sestali s prvim podpredsednik Komisije Fransom Timmermansom, evropskim komisarjem za zdravje in varnost hrane Vytenisom Andriukaitisom in visokimi uradniki iz različnih služb (glej [sporočilo za medije](#)). Komisar Vytenis Andriukaitis je javno potrdil pomen neposrednega sodelovanja več kot milijona državljanov pri odločanju na ravni EU in ponovno zagotovil podporo krepitvi instrumenta evropske državljanske pobude.

Javna predstavitev v Evropskem parlamentu

Organizatorji so **20. novembra 2017** predstavili pobudo na **javni predstavitvi v Evropskem parlamentu** ([javna predstavitev](#)). Za predstavitev pobude so izbrali strokovnjake s tega področja, vnaprej so tudi skrbno pripravili ključna sporočila. Številni poslanci Evropskega parlamenta so jih pri pobudi odločno podprli.

Odgovor Evropske komisije

Komisija je v svojem **sporočilu z dne 12. decembra 2017** (glej [sporočilo za medije](#)) sprejela naslednje sklepe:

- Komisija je v zvezi s **prepovedjo herbicidov na osnovi glifosata** ugotovila, da ne obstajajo ne znanstveni ne pravni razlogi, ki bi upravičevali prepoved glifosata, in ne bo pripravila zakonodajnega predloga v zvezi s tem.
- **Kar zadeva preglednost in neodvisnost znanstvenih ocen**, se je Komisija zavezala, da bo do maja 2018 predstavila zakonodajni predlog za okrepitev preglednosti v postopku ocenjevanja tveganja v EU ter izboljšala upravljanje in zanesljivost študij, predloženih Evropski agenciji za varnost hrane (EFSA).
- **Kar zadeva cilje za zmanjšanje uporabe pesticidov na ravni EU**, se je Komisija odločila, da se bo namesto uvedbe obveznih ciljev za zmanjšanje osredotočila na izboljšanje izvajanja direktive o trajnostni rabi pesticidov. Zavezala se je tudi, da bo razvila usklajene kazalnike tveganja za boljše spremljanje uporabe pesticidov in zagotavljanje informacij za prihodnje politične odločitve.

Zakonodajni učinek in nadaljnji ukrepi

Čeprav glavni cilj prepovedi glifosata ni bil dosežen, je imela **pobuda znaten zakonodajni učinek**.

Komisija je **aprila 2018** predstavila **zakonodajni predlog za okrepitev preglednosti v postopku ocenjevanja tveganja v prehranski verigi v EU**. S predlogom je bila uvedena samodejna objava študij industrije, ki se predložijo za odobritev proizvodov, okrepljena so bila tudi pravila upravljanja za študije, ki jih uporablja Evropska agencija za varnost hrane (EFSA).

Po pogajanjih med Evropskim parlamentom in Svetom so bila sprejeta nova **pravila o preglednosti, ki se uporabljajo od 27. marca 2021**. Zato proizvodov, povezanih s hrano, vključno s pesticidi, ni več mogoče odobriti na podlagi nerazkritih študij industrije. Vse študije, predložene v okviru postopkov odobritve, morajo biti javno dostopne, kar omogoča neodvisen znanstveni nadzor. Koalicija nevladnih organizacij je bila ves čas procesa dejavno vključena, pri čemer je tesno sledila pogajanju in si prizadevala za ohranitev ambicioznosti predloga o preglednosti.

Koalicija je tudi po formalnem zaključku evropske državljanske pobude ohranila vzdrževanje stikov in še naprej sodelovala s skupnostjo podpornikov. Partnerske organizacije in posamezni podporniki so bili o rezultatih kampanje obveščeni po elektronski pošti, spodbujalo se jih je tudi, naj še naprej sodelujejo. Koalicija je nadaljevala s koordiniranjem organizacij članic in še naprej zagovarjala vprašanja, povezana s cilji pobude.

Čeprav so se usklajene dejavnosti sčasoma prenehale izvajati, mreže, vzpostavljene med kampanjo, še naprej delujejo. Organizatorji so ostali v stiku s podporniki in jih mobilizirali ob začetku relevantnih političnih razprav. Pojasnili so, da so „podporniki ključni v poznejši fazi“ – zlasti takrat, ko je Evropski parlament razpravljal o podobnih temah.

Mobilizacija podpornikov, ki jo je sprožila pobuda Prepovejmo glifosat, je trajala dlje od obdobja zbiranja – prispevala je k trajnemu sodelovanju pri regulaciji pesticidov in znanstveni preglednosti.

Več o izjemnem pomenu pobude Prepovejmo glifosat(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/citizens-experiences/blogs/how-stop-glyphosate-brought-about-small-revolution_en)

Nasveti bodočim organizatorjem

Pridobite podporo javnosti

S pripravami je treba začeti zgodaj pred prijavo. Veliko število angažiranih podpornikov omogoča hitro mobilizacijo ob začetku zbiranja podpisov.

Zagotovite ustrezno financiranje

Za trajnostne kampanje so potrebna ustrezna finančna sredstva. Spodbujajte sodelujoče organizacije, naj dejavno zbirajo sredstva za podporo, ozaveščanje, koordinacijo in komuniciranje v celotnem obdobju zbiranja.

Bodite pozorni na časovni okvir

Strateško časovno načrtovanje je pomembno. Uskladitev začetka s tekočimi zakonodajnimi razpravami lahko poveča prepoznavnost, političen pomen in splošen učinek.

Izberite učinkovite komunikacijske kanale

Jasna in usmerjena komunikacijska strategija je bistvenega pomena. Izberite kanale, s katerimi boste najlažje dosegli svoje podpornike in jih dosledno uporabljajte za ustvarjanje in ohranjanje zagona.

Če imate vprašanja, se posvetujte z našimi strokovnjaki!(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/ask-expert_sl)

Dodatne informacije

Dodatne informacije o pobudi Prepovejmo glifosat so na voljo na spletišču organizatorjev (<https://stopglyphosate.eu/>) in posebni spletni strani Komisije.